

Bog »Weltbürgertum und Nationalstaat, Studien zur Genesis des deutschen Nationalstaates«.

Meinecke har staaet i inderlig Berøring med de politiske Strømninger i sin egen Tid. Hans Aand er konservativt præget; men alsidig forstaaende, taalsom, kritisk som han er, blev han ligesom f. Eks. hans Kollega ved Berlineruniversitetet, Hans Delbrück, i Aarenes Løb stærkt paavirket af demokratiske Strømninger i Tiden. Til Trods for sin inderlige Forstaaelse af og medfødte Sympati for det preussiske Element i Tysklands Udvikling skilte han sig tidligt ud fra, hvad der kunde kaldes den preussiske, i snævrere Forstand nationaltyske, historiske Skole. Verdenskrigen har udviklet hans Kritik overfor det Efterbismarckske og Wilhelmiske System, og efter Krigen hører han til den Kreds af betydelige tyske Forskere, der har stillet sig paa den demokratiske Udviklings Side, men ved en kritisk og overlegen Forstaaelse af Fortiden vil skabe en frugtbar Forbindelse mellem denne og det nye Tyskland. Dybsindig og aandfuld, uden at sky nogen Konsekvens af sin Fordybelse i Problemerne, med Alvor og dyb Ethos er Meinecke blevet en af de mest tiltalende og respektindgydende af de tyske Videnskabsmænd, hvis Forskning søger at bringe tysk Videnskab ud af det store nationale Skibbrud op til nye Højder.

Under hans Besøg i København udkom hans sidste store Bog: »Die Idee der Staatsräson in der neueren Geschichte«, i hvilken han udførlig behandler de samme statspolitiske og idepolitiske Problemer, som han strejfede i sine Forelæsninger, af hvilke den ene, der direkte berører Aarsagerne til Tysklands Sammenbrud og Mulighederne for det europæiske Statslivs Videreførelse, i dansk Oversættelse er trykt i »Tilskueren« 1925.

A. Frs.

Louis Halphen udsendte i 1914 en lille Bog: *L'histoire en France depuis cent ans*, hvori Udviklingens Hovedlinier tegnes med sikker Haand. Forfatteren fordyber sig ikke i de enkelte Historieværker og dvæler ikke udelukkende ved de store Skikkelser, men viser i Korthed, hvorledes de forskellige Grupper — Førere og menige i sluttet Trop — har Sammenhæng med deres Tid og Tidens Krav, og hvorledes Kravene vexler som Bølge følger Bølge. Det ene Slægtled kaster sig over Materialindsamling og kritisk Analyse, det næste vil, at Arbejdet skal tjene en Idé. Lidt vel skematisk kan Fremstillingen blive, og det synes til Tider som der hugges Hæl og klippes Taa, for at alt kan passe ind i Planen.

Halphens Bog har imidlertid sit eget Præg; det er ikke en Lovtale over fransk Historieskrivning, men en alvorlig Redegørelse, der paaviser Ensidigheden hos de forskellige Grupper, og Skrøbeligheder, som bunder i fælles Arv. Ganske uforbeholdent anerkender han, hvad den nyere kritiske Skole skylder tysk Forskning. Han beretter om de mere klartskuende Historikere, der sidst i Tredserne tog Lære af Tyskerne og fik gennemført Reformen i Undervisningen, — om det nygrundede Tidsskrift *Revue critique d'histoire et de littérature*, som svang Tugtens Ris, — om et ihærdigt metodisk Arbejde i den følgende Menneskealder inden for Oldtidshistorien og Middelalderens Historie, der ikke undlod efterhaanden at sætte Spor i Studiet af den nyere Tids Historie.

Halphen, som selv tilhører den kritiske Skole, er ikke blind for Faren ved en Specialisering, der isolerer Forskerne og gør dem nærsynede, men han stiller sig dog skeptisk over for den Modbevægelse, der er rejst af Sociologerne og en Gruppe, som samler sig om Henri Berr og Tidsskriftet *Revue de synthèse historique* — en Bevægelse, der ikke er uden Forbindelse med Lamprechts Virken i Tyskland. Halphen har tidligere ridderligt brudt en Lanse med Berr (*Revue de synthèse historique* 1911), og maaske er Planen for den lille Bog, som saa stærkt betoner Rytmen i Forskningens Historie, bleven til hos ham under Indtryk af Brydningerne i Historikernes Verden.

Siden da er meget Vand løbet i Stranden, og Brydningerne mellem dem, der holder fast paa det, som videnskabeligt er vundet, og dem, der maner til at løfte Blikket fra Detaillerne, næppe blevne svagere end før (jfr. H. Berr: *Les études historiques et la guerre*. *Revue de synthèse historique* 1919). E. J.

Den samme Advarsel mod Overvurdering af den historiske Teknik, der lyder fra Henri Berr og hans Skole, lød i de Artikler, som Gabriel Hanotaux offentliggjorde i *Revue des Deux Mondes* i Sept.-Oktb. 1913, der rummede Betragtninger over, hvad Historieskrivningen har været og bør være, og en fin Analyse af de fornemste græske og latinske Historieskrivere. Disse Artikler har Hanotaux udgivet i 1918 under Titlen: *De l'histoire et des historiens*. Den lille Bog er altsaa ikke bleven til under Krigens Højspænding, men har sin Oprindelse længere tilbage i Tiden og staar i nøje Sammenhæng med Forfatterens »Jeanne d'Arc« (1911), der steg højere og var mere præget af en Personlighed, end almindeligt er i historisk Videnskab. Der er saavel i »Jeanne d'Arc« som i »De l'histoire et des historiens« meget, der kan bringe Pascal i Erindring, en Glød i Bunden, som sætter Ild i Talen; der siges i